

ผลการติดตามอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาต้านไวรัสในงานบริการผู้ป่วยนอก

โรงพยาบาลปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

จุมพล ประถมนาม

โรงพยาบาลปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ

บทคัดย่อ

โรคเอดส์เป็นโรคติดต่อและรักษาได้แต่ไม่หายขาด การรักษาเพื่อยับยั้งเชื้อไวรัสไม่ให้เพิ่มจำนวน ซึ่งต้องอาศัยยาในเลือดให้มีระดับคงที่ตลอด แต่เป็นที่ทราบกันเป็นอย่างดี ว่ายาต้านไวรัส เป็นยาที่ทำให้เกิดอาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาได้ในอัตราที่สูง อันเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีไม่พึงพอใจในการใช้ยา เช่น การเกิดภาวะแถมตอบ เส้นเลือดแขนขาปวด ทำให้ผู้ป่วยสูญเสียความมั่นใจในบุคลิกภาพ ไม่อยากพบปะผู้คนไม่อยากเข้าสังคม หรือภาวะไขมันในเลือดสูง ทำให้ผู้ป่วยต้องกินยาลดระดับไขมันในกระแสเลือด จากการใช้สูตรยาที่มียาสตาวูดีน เป็นส่วนประกอบ นอกจากนั้นยังมีการเกิดภาวะเลือดจางที่ทำให้ผู้ป่วยซีด เหนื่อยง่าย บางรายต้องเข้ารับการให้เลือดในหอผู้ป่วยใน สูญเสียค่าใช้จ่ายรวมถึงเสียเวลาในการนอนโรงพยาบาล ยากลำบากต่อการให้ญาติมาเฝ้าดูแล เนื่องจากสูตรยามีซิโดวูดีนเป็นส่วนประกอบ เป็นต้น ผลที่ตามมาคือผู้ป่วยไม่อยากเข้ารับการรักษา ไม่ต้องการรับประทานยา ทำให้กินยาไม่ต่อเนื่อง ส่งผลให้การดำเนินโรคในผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีรุนแรงมากยิ่งขึ้น จนอาจถึงขั้นเสียชีวิตได้ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลข้างเคียงหรืออาการไม่พึงประสงค์จากการใช้ยาต้านไวรัส (Antiretroviral) ในกลุ่มผู้ติดเชื้อเอชไอวี ในงานบริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับยาต้านไวรัส ในงานบริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลปทุมราชวงศา จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 78 ราย ในช่วงเดือนกันยายน พ.ศ. 2559 - ตุลาคม พ.ศ. 2560 เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษา พบว่าสูตรยาต้านที่ใช้มากที่สุดคือ สูตรยาจีพีไอเวียร์แซด250 จำนวน 42 คน (คิดเป็น 53.85 %) ผู้ป่วยใช้ยาต้านการติดเชื้อฉวยโอกาส จำนวน 16 คน (คิดเป็น 20.51 %) ผู้ป่วยที่ได้รับยาลดระดับไขมันในกระแสเลือดจำนวน 36 คน (คิดเป็น 46.15 %) มีผู้ป่วยต้องได้รับการให้เลือดจากภาวะเลือดจางในหอผู้ป่วยใน 3 ราย (คิดเป็น 3.85%) ทั้งหมด 5 ครั้ง คือ 2 คนจำนวน 2 ครั้ง และ 1 คน จำนวน 1 ครั้ง ซึ่งผู้ป่วยทั้ง 3 รายได้รับการเปลี่ยนสูตรยาต้านไวรัส เป็นสูตรจีพีไอเวียร์เอสสามสิบ ส่วนผลการประเมินความร่วมมือในการใช้ยา พบผู้ป่วยมารับยาทั้งหมด 6 ครั้งในรอบ 1 ปี มีผู้ป่วย 4 ราย กินยาไม่ตรงตามเวลา คนละ 1 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 99.15

ข้อเสนอแนะ การทำงานในคลินิกผู้ป่วยติดเชื้อเอชไอวี ต้องอาศัยความหลากหลายของวิชาชีพ ดังนั้น ควรมีกิจกรรมที่ต้องทำในการบริหารจัดการผู้ป่วยแบบสหวิชาชีพ เพิ่มกิจกรรมให้ความรู้โดยวิทยากร เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้ป่วยในการดูแลตนเอง และส่งเสริมกิจกรรมพัฒนาทางด้านอารมณ์และจิตใจ เพื่อสร้างเสริมแรงจูงใจให้ผู้ป่วยรักตนเองมากขึ้น และพร้อมที่จะใช้ชีวิตต่ออย่างมีคุณภาพ ผลลัพธ์ที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นฐานข้อมูลเพื่อนำไปสร้างหรือพัฒนารูปแบบการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยาต้านไวรัสให้ดียิ่งขึ้น